

Herfst 2011

september/oktober/november

Peregrijn 14

periodiek.digitaal

peregrijnherfst januari/september
de erindemaand....

De r van brrrrrrrr in de maand? Niets is minder waar! Tot in november hoge temperaturen van soms wel tegen de 20 graden celsius. Groen blad aan de eikenbomen en nog steeds buiten kunnen zitten aan de tuintafel. Je hoort dan dat de natuur 2 á 3 weken 'achterloopt' maar zouden de vogels zich daar iets van aantrekken? Ik denk persoonlijk dat vogels zich hier weinig van aantrekken. Immers, de klapekster werd al begin oktober op Huis ter Heide waargenomen en de vogeltrek naar het Zuiden liet geen verschil zien met andere jaren.

Opvallend landelijk nieuws was de ontdekking van één exemplaar langstaartklauwier in de duinen bij Den Helder. De soort broedt in Siberië en overwintert in India. Nog nooit voorgekomen in ons land! Waarschijnlijk door de zuidoostelijke stroming van de wind hier terecht gekomen. Dat gebeurde ook met de honderden ruigpootbuizerds die Nederland hebben aangedaan dit najaar. Kortom een interessant najaar met prachtig weer voor de vogeltrekellingen.

- Een belangrijk onderwerp in deze Peregrijn dit keer is het verslag met foto's over de 'Polenreis'. Niet zó actueel meer, maar Wiel heeft er toch een mooi en gedetailleerd verhaal van gemaakt. Om deze digitale nieuwsbrief niet boven de 4MB te laten komen heb ik alle foto's sterk moeten verkleinen. Geen nood! Met de 'percentagetoets' kun je ze zo groot maken als je zelf wilt.
- Ook een deel uit het verslag van de Gierzwaluwwerkgroep Oisterwijk. In Oisterwijk en directe omgeving wordt hard gewerkt om de gierzwaluwen nestgelegenheid te bieden. zo ook zijn er grote plannen om een 'zwaluwtoeren' te realiseren. Een primeur: het ontwerp is afgelopen week goed gekeurd door welstand en het werk kan beginnen. Meer hierover vind je op www.vwgmiddenbrabant.nl.
- Op de stelling: "Na gedane werkzaamheden in de Loonse en Drunense duinen loont het ook hier de moeite korhoenders uit te zetten", zijn twee reacties binnengekomen.
- Zoals we gewend zijn komen alle grote foto's van Adri de Groot. Dit keer van vogels, hoe kan het ook anders, in de mist! www.vogeldagboek.nl.

Reacties, verslagen en berichten
kun je sturen naar peregrijn@home.nl.
Veel leesplezier!

peregrijn maken we samen!

Het paapje is een
broedvogel van
kruidenrijke, open
graslanden, die op de
grond een meestal goed
verborgen nest bouwt.
Het voedsel bestaat uit
insekten, die vaak vanaf
een zitplaats op een hoge
plant, een paaltje of
prikkeldraad opgespoord
worden. Het zijn
trekvogels, die ten zuiden
van de Sahara
overwinteren. In het
broedseizoen vertonen
beide vogels vaak een
opmerkelijk gezamenlijk
gedrag; mannetje en
vrouwtje zijn voortdurend
in elkaars nabijheid.

ransuilenchristienhermsen slaapplaatsen en winterroestplaatsen....

Hallo allemaal,
Afgelopen winter heb ik van sommige van jullie op een of andere manier gegevens gekregen over winterroesten van ransuilen.
Deze gegevens zijn naar SOVON gegaan!
Tijdens de laatste landelijke uilendag (8 oktober jl.) in Meppel kwam naar voren dat het niet geweldig gaat met de ransuil, maar ook dat er veel te weinig over bekend is. Ik ben dan ook heel blij dat SOVON de toezegging heeft gedaan om de ransuil landelijk te gaan volgen deze winter met een slaapplaattelling. Het wordt de zogenaamde meeliftsoort bij het Meetnet Slaapplaatsen zoals de blauwe kiekendief dat vorige winter was.
Aan jullie nu de vraag of jullie ook deze winter de slaapplaats(en) in de gaten willen houden en de gegevens willen doorgeven; rechtstreeks aan SOVON of aan mij chrisoh@planet.nl.
Ook het melden van nieuwe winterroesten is meer dan welkom evenals broedgegevens van de afgelopen periode.

uileninbrabant website uit de lucht....

Eens enthousiast begonnen aan een website om de Brabantse uilen te promoten bij het grote publiek, heeft nu de webmaster de stekker er uit getrokken en resteert alleen de domeinnaam nog, die nog wel overgenomen kan worden.
Enkele jaren geleden vatten twee van onze clubleden, Job van den Hoven en Jan van Rijsewijk, het plan op om een website te starten over de uilen die in Brabant voorkomen. Met volle overgave is er vervolgens weken aan gewerkt om een eerste opzet te bewerkstelligen. Dat lukte aardig met allerlei wetenswaardigheden over de diverse uilensoorten.
Maar toen viel er al snel een stilte. Moeilijk blijft het om aan kopij te komen en steeds maar iedereen 'achter z'n broek' te moeten gaan zitten. Geen van ons beiden had er zin in om er tijd aan te besteden domweg omdat we allebei ook druk met andere zaken bezig waren. Dit hadden we zelf niet voorzien. Oproepen werden gedaan voor een soort van redactieraad te vormen maar daar kwam ook totaal geen reactie op. Nu is er besloten er mee te stoppen. "De site leefde niet meer", aldus Job van de Hoven.

uilenNr.2

Uilen Nr.2 verschijnt binnenkort. Een blad voor zowel de vrijwilliger als de professional die met uilen bezig is en ieder die in uilen is geïnteresseerd. Levenswijzen, onderzoeken en resultaten zijn veelbesproken onderwerpen. Er is de mogelijkheid om een abonnement te nemen voor slechts €7.50 per jaar. Belangstellenden voor dit abonnement sturen een mail naar uilen@steenuil.nl onder vermelding van 'UILEN 2011' en je naam en postadres.

polenreis in de periode van 28 mei t/m 4 juni zijn Roos Backx, Yvette van Eekelen, Jacques van Meer, Marcel Morel, Ria Lucassen en Wiel Poelmans op excursie geweest naar Polen. Er zijn 2 Nationale Parken bezocht. Het **Biebzra** en **Bialowieza** .....

Wiel Poelmans

Warschau

We vliegen met het clubje in een nieuwe airbus van een Hongaarse prijsvechter vanaf Eindhoven naar Warschau. Hotel Garden Villa lag niet ver van de luchthaven. Makkelijk vinden was het echter niet. Het was een soort hostel, een beetje verstopt op het terrein van een psychiatrische inrichting, zoals later bleek! Na de lunch bezochten we een open gebied bij de Landbouwuniversiteit van Warschau niet ver van het hotel. Het was een terrein tussen nieuwe woonwijken met veel ruigtes, boomopslag en een lange bosstrook. De leukste soorten hier waren **Zwarte specht**, **Grauwe klauwier**, **Wielewaal**, **Noordse nachtegaal** en **Kramsvogel**. We hoorden hier ook onze enige **Boomkruipers** van de trip.

De volgende ochtend bezocht aan oostrand van Warschau. Het gebied bestond uit een beekdalbos met ruige graslanden wat verder van de beek. In het gebied zouden Syrische bonte spechten broeden, maar we kwamen niet verder dan een vermoeden. De soort zit hier aan de noordrand van zijn verspreidingsgebied. Een krassende **Kwartelkoning** voelde zich kennelijk zo op z'n tenen getrapt door het afspelen van zijn roep, dat hij acuut naar ons toevloog en voor onze voeten in het gras dook. Prachtig! In het gebied zaten verder ook diverse **Grauwe klauwieren** en **Krekelzangers**. In de loop van de ochtend naar Goniadz gereden.

Biebzra

Het dorp Goniadz ligt aan de oostrand van het Biebrza Nationaal Park. Het park bestaat uit een hydrologisch gaaf beekdalmoeras langs het riviertje de Biebrza. In de winter staat het gebied grotendeels onder water. In het beekdal vinden we een verscheidenheid aan biotopen zoals riet- en zeggenmoerassen, natte graslanden en (berken)broekbossen. De eerste middag zijn we vanuit het hotel naar een uitzichtpunt ('het oude restaurant') over het beekdal gelopen. We werden niet teleurgesteld: diverse **Zwarte en Witte ooievaars**, naast **Wespendief**, **Zeearend**, **Slangenarend**, **Schreeuwend**, **Dwergarend** (donkere fase), **Zwarte**, **Witvleugel-** en **Witwangstern** vlogen er rond. In de namiddag naar de enige brug over de Biebrza gelopen, en later naar een uitkijktoren wat verderop. Een **Korhoen** in een berk op een paar kilometer afstand was net herkenbaar in de scoop. Elanden waren minder lastig. In het dorp zaten diverse **Grauwe vliegenvangers**, **Roodmussen** en **Europese kanaries** te zingen.

Enkele diehards gingen de volgende dag in alle vroegte in de omgeving van het hotel op zoek naar de **Grauwe fitis**, een zeldzame broedvogel in Oost-Polen die hier aan de westgrens van zijn verspreidingsgebied zit. En met succes! Na een uur zoeken vonden we een zingende man die zich goed liet zien.

Wil je de foto's beter bekijken verhoog je het percentage naar bv. 400%.

De Ooievaar is nog vrij algemeen in Oost-Polen.

De Biebzra is een natuurlijke beek met hoge waterstanden jaarrond.

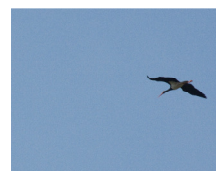
Vochtige graslanden en zeggenmoerassen bepalen het beeld in het beekdal van Biebzra.

In het beekdal van de Biebzra zijn veel zeldzame planten te vinden, zoals Lommerig zwartkoorn, een soort die nauw verwant is aan Hengel.

Grauwe vliegenvanger in tuin in Goniadz.

De Zwarte ooievaar laat zich regelmatig zien in het Biebrza Nationaal Park.

Na het ontbijt naar Mscichy gereden, een piepklein dorpje zuidwestelijk van Goniadz gelegen. Van hieruit kun je het beekdal inlopen. De beloofde Blauwborsten waren kennelijk al uitgezongen. Veel **Bruine kiekendief** hier naast twee **Grauwe**. Hier broeden **Tureluur**, **Grutto** en **Watersnip** in natuurlijk biotoop. Een roepend **Klein waterhoen** liet zich helaas niet zien. Deze plek in het beekdal staat bekend om de grote aantallen **Witvleugelsterns**. We zagen er minstens 150. **Kraanvogels** broeden hier in kleine aantallen. De **Rietzanger** was de talrijkste rietzanger. We vonden enkele **Grote en Kleine karekiet** alsook enkele **Snorren**. Op een bord was een mooie afbeelding van een **Waterrietzanger** te zien. Helaas moesten we ons vooralsnog tevreden stellen met zingende vogel op afstand.

Voor de avond was een bezoek aan de Długa Luka Boardwalk langs de Czar's Road voorzien. We waren aan de late kant. Hier liepen nog meer vogelaars alsook fotografen rond. Niet voor niets! Dit is een van de beste plaatsen voor **Waterrietzanger**. We hoorden meteen een vogel nabij zingen en hadden hem meteen ook in de kijker. De vogels zijn pas vrij recent gearriveerd. In deze tijd en op dit tijdstip van de dag zingen ze vaak langdurig open en bloot in een hoog kruid. De zeggenmoerassen zien er hier schitterend uit met veel bijzondere planten waaronder grote hoeveelheden Waterdrieblad en Moeraswederik. Een mooie afsluiting van weer een fantastische dag.

In de ochtend opnieuw gaan vogelen langs de Czar's Road. Planten gefotografeerd langs de Długa Luka Boardwalk. Van de Waterrietzangers op een ver weg zingende vogel na geen spoor op dit tijdstip. De uitkijktoren van Bagno Lawka leverde weer **Zwarte ooievaar** en roofvogels op waaronder twee tussenfase **Dwergarend**. Vreemd genoeg hebben we nog geen enkele lichte fase van deze soort gezien. Langs de Czar's Road ligt prachtig berkenbroek met een werkelijk schitterend tapijt van bloeiend Eenaarig wollegras. De bossen langs deze weg zijn bekend broedgebied voor een aantal zeldzamere spechten waaronder Witrug- en Drieteenspecht. Daar kregen we helaas niets van mee. Na de lunch richting Bialowieza gereden.

Bialowieza

Voordat we doorreden naar Bialowieza bezochten we eerst de verlaten visvijvers gelegen in het zuidoostelijk deel van Bialystok. Hier broeden Kuifduiker en Wilde zwaan, maar daar kregen we niets van mee. Wel zagen we hier **Roodhalsfuut**, **Roerdomp** en **Zeearend** en een groot aantal **Grote karekieten**. Twee roepende **Buidelmezen** bleven echter onzichtbaar. We overnachtten in de nieuwe accommodatie van het nationaal park in Bialowieza, gelegen in het prachtig Palace Park aan de rand van het dorp op een steenworp afstand van de enige ingang van het beroemde oerbos van Bialowieza. In de avond contact gezocht met onze gids voor morgen, Arek Symzura.

Om 04.00h in de ochtend vertrokken met Arek, op zoek naar Dwerguil. Arek wist een territorium van dit kleine uiltje. Op de plek kwamen we ook zijn zoon tegen, die op pad was met een paar Engelsen. Na een tien minuten rondlopen beantwoordde een vogel het afgespeelde geluid. Het duurde niet lang voordat de Dwerguil werd gevonden in een hoge spar langs het pad. De vogel liet zich langdurig in de telescoop bekijken. Niet gek!

Het dorp Bialowieza ligt midden in het Puszcza Bialowieska, een nationaal park met als kern het beroemde oerbos van Bialowieza. Het oerbos is een zgn. strikt reservaat, wat betekent dat je het gebied alleen met een gids mag bezoeken. Het oerbos is omgeven door bossen waar houtproductie plaatsvindt. Ook hier zijn interessante wandelingen te maken. We bezochten samen met Arek van 05.00-11.00h het Strict Reserve. Onze gids was behalve specialist van het gevleugeld gebeuren, ook bijzonder goed op de hoogte de ecologie van het bos. Voor zijn pensioen had hij al als gids voor het Nationaal Park gewerkt. Dit oerbos is must voor iedereen die iets met natuur heeft. De leeftijdsopbouw van het bos is heel gevarieerd. Open plekken zijn er alleen waar een oude boom is omgevallen of waar veel stagnant water is. De rijkdom aan

Blik in het oerbos van Bialowieza, waar tijdelijke open plekken ontstaan door het omvallen van oude bomen.

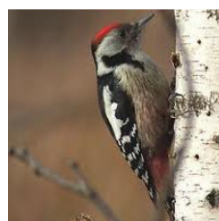
De Roodmus is vrij algemeen in geschikt biotoop in Oost-Polen.

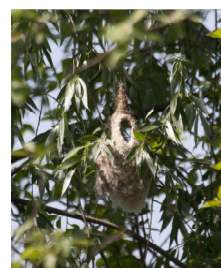
Roepende Dwerguil in hoge spar in het bos rond Bialowieza.

Rietorchis in grasland bij Bialowieza.

De Middelste bonte specht is een van de meest algemene spechten in het oerbos van Bialowieza.

Nest van Buidelmees bij het stuwmeer van Siemianówka.

schimmels, insecten en mossen is enorm. Ook voor vogels is het waanzinnig interessant. **Middelste bonte specht** is de algemeenste specht hier. Arek wist een hol van een **Drieteenspecht**. Het duurde niet lang voordat een oudervogel met voer kwam aangevlogen. In het bos broeden vier soorten vliegenvangers. De **Grauwe** was algemeen, maar ook de **Withalsvliegenvanger** kwamen regelmatig tegen alsook een enkele **Bonte**. De **Kleine vliegenvanger** is de zeldzaamste, maar die liet zich vandaag alleen horen. Het begin van de middag gevogeld in het park rondom het hotel. **Roodmus** en **Draaihals** behoorden tot de trofeeën. In de namiddag gevogeld bij de Narewka, een beekdal net buiten het dorp. Hier zaten aardig wat **Krekelzangers** te zingen.

In vooravond hebben we tevergeefs gezocht naar Wisenten. Hiervoor bezochten we rondom het oerbos wat hooilanden. Wisenten hebben in deze tijd van het jaar een jong en komen dan nauwelijks buiten het bos. In de nazomer en winter zijn ze gemakkelijk te vinden op deze graslanden. Rond achten reden we naar het dal van de Narew, een zijriviertje van de Biebzra zo'n veertigtal kilometers westelijk van Bialowieza. Hier broeden nog **Poelsnippen**, een soort die de laatste jaren lastig te vinden is op de oude baltsplaatsen langs de Biebzra. De auto geparkeerd aan de rand van het beekdal en gaan lopen naar de baltsplaats. Het bleek ruim een half uur lopen te zijn door supernatte graslanden en zeggenmoerassen. Niemand had laarzen bij zich! Beste tweede optie waren sandalen, maar dat leverde wel flinke modderpoten op. De Poelsnippen stelden niet teleur. Tegen de schemering begon het baltsen. De vogels waren door de al hoge begroeiing lastig waar te nemen. Hoewel de balts van een poelsnip vergeleken met een Watersnip niet veel voorstelt, was het toch geweldig zo'n zeldzaam fenomeen te kunnen meemaken. Er zong ook nog een **Waterrietzanger** ergens tussen de talrijk aanwezige **Kwartelkoningen**. In het donker sjouwden we terug naar de auto.

In de vroege ochtend in het prachtige bos rondom de zgn. Bison Enclosure gezocht naar **Witrugspecht**. Dit is in deze periode een lastige soort omdat de jongen al zijn uitgevlogen. Toch vonden we een vogel, maar die liet zich helaas maar zeer kortstondig aan een enkeling zien. Een roepend Hazelhoen was ook lastig te vinden en slechts voor enkelen in beeld te krijgen.

Hierna naar het Siemianowka Reservoir gereden net noordelijk van het nationaal park. Het gaat om een groot stuwmeer waarvan met name de zuid- en oostoever interessant zijn voor vogels. Aan de noordkant van het meer bij Szymki ligt nog extensief gebruikt agrarisch gebied, waar nog Ortolanen te vinden zijn. Het duurde even voordat we een vogel hoorden zingen. Die hield ons een beetje voor de gek door telkens op en neer te vliegen tussen twee houtwallen.

Later naar zuidoostelijk deel van het meer gereden waar we een wandeling maakten in gebied met naald- en broekbos en ruigtes. Tijdens de lunch in het veld vonden we nest van een Buidelmees. Nu kregen we hem wel goed te zien. Een zingende Sperwergrasmus kon uiteindelijk ook genoteerd worden als gezien, hetgeen niet opging voor een zingende Grauwe fitis. Tijdens de wandeling door het bos hoorden we opnieuw een Hazelhoen. Helaas was de ondergroei veel te dicht om de vogel in beeld te krijgen. In de lucht redelijk wat roofvogels zoals Schreeuwarend en onze enige Bastaardarend. Aan de zuidkant van het meer ligt een moerassig oevergedeelte met een vogelkijkhut. Veel Grote zilverreigers hier naast Witvleugelsterns en een rondvliegende Zeearend. Beste soort was de Citroenkwikstaart, waarvan een mannetje en juveniel werd aangetroffen. Deze soort broedt de laatste jaren op een aantal plaatsen in Oost-Polen.

Het was alweer de laatste vogeldag in Polen. In de vroege ochtend weer het beekdal van de Narewka bezocht en in de omgeving een wandeling gemaakt. Beste soort maar helaas niet voor iedereen, was een Grijskopspecht. Een zingende Sperwergrasmus wenste niet uit de dekking te komen. Na het ontbijt door het park richting het oerbos gelopen. Zonder al te diep na te denken het bos ingelopen en hetzelfde rondje gelopen als twee dagen eerder. We vonden een jonge Bosuil die uit zijn nest was gevallen. Degenen die even van het pad afgingen werden beloond met een Kleine vliegenvanger. Een Kortsnavelboomkruiper liet zich alleen maar horen. Toen we het bos uitkwamen konden we ons nog net aansluiten bij een andere groep mensen om een nors kijkende boswachter te ontwijken!

Rond drie uur vertrokken richting Warschau. Bij het dorp Hajnowka gestopt en een half uurtje rondgehangen bij een boom waar volgens Arek vorig jaar een Syrische bonte specht had gebroed. Ook hier geen glimp van deze specht. Desondanks konden we terugkijken op een fantastisch vogeltrip in voor Europa unieke landschappen.

Hotel Gromado lag vlak bij de luchthaven, handig omdat we de volgende dag in alle vroegte zouden terugvliegen naar Eindhoven.

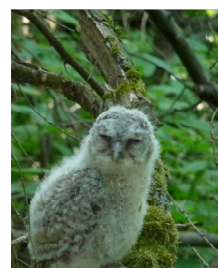
Foto's
Wiel Poelmans
Jacques van Meer

Extreem nat elzenbroekbos met zeer oude elzen en de kwelindicatoren Waterviolier, Grote boterbloem en Reuzenpaardenstaart.

Historisch buitenverblijf in het Palace Park in Bialowieza

De weg terug naar het nest is voor deze jonge bosuil vorlopig geen optie.

Dit is een beknopte samenvatting uit de nieuwsbrief van de Gierzwaluwwerkgroep Oosterwijk. De volledige nieuwsbrief kun je vinden op onze site www.vwgmiddenbrabant.nl.

De gierzwaluwwerkgroep is met ongeveer 25 vrijwilligers actief sinds 2009, voornamelijk vooral in Oosterwijk. De doelstelling is om de gierzwaluwkolonie in Oosterwijk te behouden. We doen dit door:

- Inventariseren
- Beschermen van bestaande broedplaatsen en realiseren van nieuwe nestplekken.
- Informatie verstrekken over de gierzwaluw

Eén van de uitgangspunten is, niet om zoveel mogelijk broedplaatsen te realiseren, maar om duurzame nestplekken te creëren.

Dit jaar zijn er in Oosterwijk ongeveer 75 duurzame broedplaatsen bijgekomen:

- In het ketelhuis van de voormalige leerfabriek aan de Almijsstraat hebben we 31 kasten in de toren aangebracht. Deze zijn door middel van invlieggaten in de muur goed toegankelijk.
- Woonstichting De Leystromen heeft bij de renovatie van de gevel van haar kantoorpand aan de Hoogstraat 30 neststenen ingemetseld.
- Bij de nieuwbouw/renovatie van de brede school aan de Schoolstraat heeft de gemeente de oude broedplaatsen behouden, en daarnaast een aantal nieuwe nestplekken gemaakt door invliegopeningen te maken in de schuine gootlijsten.

kantoorgebouw De Leystromen

gierzwaluwkasten in ketelhuis van de leerfabriek

Zwaluwtoeren

De werkgroep is ook druk geweest om subsidies en vergunningen te verkrijgen voor een nieuw te bouwen zwaluwtil.

Deze til is een ontwerp van Gerard van der Kaa. Ook Victor Retel Helmrich was er in de ontwerpfase bij betrokken maar vanwege zijn werkzaamheden elders moest hij afhaken. De toren biedt plaats aan huiszwaluwen, gierzwaluwen, huismussen, vleermuizen en eventueel insecten.

Deze biodiversiteitstoren bestaat nu alleen nog op papier maar door subsidies van Vogelbescherming Nederland, Brabants Landschap, Prins Bernard Cultuurfonds en de Jan Mensinkstichting is de realisatie al een flinke stap dichterbij gekomen. Op andere subsidieverzoeken verwacht men op korte termijn antwoord en men vertrouwd erop dat de financiële kant in orde komt.

Ook de gemeente Oosterwijk is erg enthousiast en heeft een stuk grond beschikbaar gesteld. Vervolgens is het ontwerp is door Gert Kwekkeboom (architect) en een constructietekenaar omgezet naar een bouwtekening met de juiste dimensies zodat de vergunningen en ontheffingen die nodig zijn voor dit 10 meter hoge bouwwerk aangevraagd konden worden. Deze liggen waarschijnlijk op dit moment ter inzage.

Daarnaast werkt men momenteel aan de verwerking en invoer van alle inventarisatiegegevens. Een uitgebreide beschrijving van deze inventarisatie komt in het jaarverslag samen met de informatie van de nestcamera's in de Joanneskerk en andere activiteiten. Dit zal voor iedereen tzt digitaal beschikbaar zijn.

Voor vragen of tips: gierzwaluwoosterwijk@gmail.com

Maquette van de zwaluwtoeren

Hoewel een rodelijstsoort kom je de grote zilverreiger steeds meer tegen in het veld. Een opvallende verschijning. Als ie ergens voorkomt zie je 'm meteen van ver. Het is een jaarvogel en een enkele keer wil het ook wel eens tot broeden komen. Door het beschikbaar komen van geschikte leefgebieden heeft deze hagelwitte reiger zijn verspreiding inmiddels uitgebreid tot in Nederland. De Oostvaardersplassen vormen het belangrijkste bolwerk in Nederland. In tegenstelling tot de kleine reiger trekt de grote zilverreiger nauwelijks weg en is daardoor ook in ons land in de winter te zien.

agenda december/januari/februari

- December**
- - 7 Bestuursvergadering
  - 20 Ledenvergadering
- Januari**
- -
  - 11 Bestuursvergadering
  - 31 Ledenvergadering
- Februari**
- -
  -
  - 15 Bestuursvergadering
  - 28 Ledenvergadering

Eind februari verschijnt Peregrijn 15 winter 2012

TILBURGUDENHOUTBIEZ
ENMORTELOONOPZAN
DBERKELENSCHOTMOER
GESTELHAARENESCHBIE
STHOUTAKKERHILVAREN
BEEKHAGHORSTDIessen

uilenwerkgroep janvanrijsewijk/anitavandooren

Nog even voor de duidelijkheid! In Brabant is er de laatste jaren hard gewerkt aan een dekkend netwerk ter bescherming van de steenuil. Zo'n 52 groepen zijn met die bescherming het hele jaar door bezig. Zo ook in ons werkgebied Midden-Brabant. Binnen onze vogelwerkgroep heb je maar liefst drie coördinatoren die evenzoveel groepen aansturen. Elke coördinator heeft zijn eigen verantwoordelijkheid en geeft alle resultaten door aan Brabants Landschap.

De meeste groepen houden de naam aan van de stad of dorp waar ze werkzaam zijn. Sinds de herindeligen geeft dat soms wel een scheef beeld. Anita van Dooren bv. is coördinator van groep Oisterwijk waar ook *Moergestel* en *Haaren* gedeeltelijk onder vallen. Peer Busink is dat van groep Hilvarenbeek waar *Biest-Houtakker*, *Haghorst*, *Diessen* en *een stukje Moergestel* onder vallen. Ikzelf ben coördinator van groep Tilburg. Hier valt onder *Udenhout*, *Biezenmortel*, *Loon op Zand* en *Tilburg Noord*.

Kun je het nog volgen? De steenuil zal het allemaal weinig interesseren. Die trekt zich weinig aan van grenzen en is meer gebaat bij een juiste bescherming. En die krijgt ie!

Totaal hangen er in mijn werkgebied van **Groep Tilburg** nu 81 nestkasten. In **14 kasten** is er gebroed. Er is te weinig tijd geweest om te kijken of ze ook allemaal uitgevlogen zijn. Maar alle jongen waren gezond en goed doorvoed ondanks de grote aantallen (4 of meer pullen was geen uitzondering). Verder zijn in 2 kasten uilenballen aangetroffen en ook in het gebied nog **4 vrije broedsels**. Voorwaar een beter resultaat dan het vorige jaar.

Sommige gebiedjes raken 'vol' wat betreft nestkasten. Dat is het moment om te denken aan biotoopverbetering. Ondanks deze "Brabantse vooruitgang" baart het ons zorgen dat landelijk de steenuilpopulatie daalt en als je hoort dat gemiddeld nog niet één op de vijf uitgevlogen jongen het eerste broedseizoen haalt (Stone) is er voorlopig nog genoeg werk aan de winkel.

Voor **Groep Oisterwijk** was het ook een redelijk goed jaar, vooral de resultaten in Oisterwijk. Wat het voedselaanbod betreft was het in elk geval een goed muizenjaar, getuige de vele prooien die men aantrof in de kasten. De legselgrootte was hier dan ook naar. Ook hier trof men broedsels aan met vijf of zes jongen. De afstanden van de broedpaartjes lagen dit jaar dichter bij elkaar dan voorheen. Daarentegen liepen de resultaten in Haaren terug en bleef het aantal broedpaartjes in Moergestel achter. Al met al is Anita met haar mensen heel tevreden over de stijgende lijn in Oisterwijk. In Haaren zijn op twee adressen oorkondes uitgereikt. Die krijgen de gastouders wanneer er vijf jaren achtereen een broedsel is geweest op hun erf. Totaal dus **16 broedsels** in kasten met zeker 22 uitgevlogen jongen.

stelling

bedoeling is dat jullie met antwoorden, meningen, vragen of voorstellen komen die in een volgende Peregrijn bekend worden gemaakt. De stelling komt alleen hier ter sprake en niet op de ledenvergadering.

Op de stelling: 'Na gedane werkzaamheden in de Loonse en Drunense duinen loont het de moeite om korhoenders uit te zetten' zijn 2 reacties binnengekomen.

Frans Schelle:

Het uitzetten van Korhoenders kan best goed gaan als er maar naar (goede) raad wordt geluisterd. Na het fiasco met de Korhoenders op de Regte Heide is het n.l. tehopen dat het hier goed gaat.

Hierbij wat naar ik meen goede en bruikbare tips.

- 1. Neem vogels van dit broedjaar (pubers) en dus geen oude kooivogels.*
- 2. Zorg dat er voldoende voedsel in de omgeving te vinden is, eten en drinken zijn een eerste levensbehoefte.*
- 3. Zorg dat de vogels voor hun herkenbare schuilplaatsen hebben en kunnen vinden.*

Martin van Mol:

Nav. deze stelling ben ik het volgende van mening. De recreatiedruk op dit opengestelde gebied is naar mijn idee veel te groot om deze vogel hier uit te zetten en bovendien is de biotoop (nog) niet geschikt en het zal nog moeten blijken of dat binnen vijf jaar wel geschikt zal zijn. Het stikstofgehalte in de lucht is veel te hoog om de heide een fatsoenlijke kans te geven. De bunt zal de overhand houden en dus ook onvoldoende schuilmogelijkheden bieden voor de Korhoen.

Ik heb meegedaan aan het project in Goirle op de Rechte hei en daar zijn de dieren binnen twee weken in zijn geheel verorberd door predatie. Ze bleken tamme Korhoenders te hebben uitgezet in een tijd dat de predatoren naar voedsel zochten om hun kroost te onderhouden dus het tijdstip was ook fout gekozen.

Ik hoop dat de mensen die deze vogel opnieuw willen uitzetten de ervaringen uit het verleden willen meenemen in hun besluit hiermee door te gaan.

Ook wil ik graag de lezers wijzen op een artikel dat in 2011 is gepubliceerd door Ruud Lardinois (Stichting Kritisch Bosbeheer). Dit rapport laat ook de Heer Freek Nieuwold aan het woord en deze persoon heeft zich als onderzoeker bezig gehouden in het gebied waar op dit moment nog Korhoenders leven n.l. de Holterberg. Deze persoon is volgens dat rapport niet benaderd om deel te nemen aan het project Noord-Brabant en dat vind ik toch wel jammer.

Ik ben bang dat dit project nog niet rijp is om uitgevoerd te worden.

Bedankt voor jullie commentaar.

Nieuwe stelling:

Het minderen van boerenbedrijven heeft direkt gevolgen voor de vogelstand.

Je reactie stuur je naar peregrijn@home.nl

**NIEUWE
RUBRIEK**

belevenissen in het veld

in deze rubriek kan iedereen zijn/haar verhaal of foto's kwijt. Geen hoogstaande journalistiek maar met je eigen woorden vertellen en laten zien wat je hebt meegemaakt in het veld.....

Op 18 augustus op een perceel aan de Broekzijde in Moergestel merkte **Hans van der Haring** een uitgehaald wespennest op. "Ik kon er tot vijf meter bijkomen voor hij wegvloog en bleef dan boven mijn hoofd rondcirkelen. Als ik weer wegliep kwam hij meteen weer terug en ging verder met zijn maaltijd. Op een perceel verder zat er ook een die bezig was in de grond te graven".

Red: De wespendif heeft, zoals zijn naam al doet vermoeden, voornamelijk wespen op het menu staan. En dan niet de volwassen exemplaren, maar de larven van de wespen. Om die prooi te bemachtigen doet hij veel werk. Hij graaft namelijk met zijn poten ondergrondse wespen- of hommelnesten open. Omdat hij rond zijn snavel heel veel veren heeft zitten, kan hij de stekende dieren goed aan, want niet iedereen is natuurlijk gediend van het verorberen van het nageslacht van een wesp of hommel.

Ook schrijft Hans: " In de oprijlaan van de Nieuwe Hoef heb ik ongeveer 40 aardsterren zien staan en ook heksenboter. Verder vond ik nog op 27 augustus in Gorp en Ley een hazelwormvrouwtje ongeveer 30cm lang.

Foto's: Hans van der Haring

Heb je ook wat bijzonders te melden? peregrijn@home.nl

Blauwe kiekendieven leven in open, vochtige gebieden. Randgebieden van meren zijn favoriet, evenals moerassen met een lage, dichte vegetatie en brede rietkragen. Opvallend is de witte stuit die in vlucht een duidelijk onderscheid met de bruine kiekendief vormt. Op het menu staan kleine zoogdieren. Maar ook kleine vogels worden regelmatig verschalkt. Blauwe kiekendieven worden vaak gezien op gemaaide hooilanden, waar ze muizen vangen die zich verschuilen in plukken hooi.

September

Waterschap begint saneren Essche Stroom

Waterschap de Dommel is begonnen aan een nieuwe grote lus; het saneren van de waterbodem van de Essche Stroom tussen het Haarens landgoed Nemelaer en de plek waar de Essche Stroom uitmondt in de Dommel, in de buurt van Haanwijk bij buurtschap Halder. Als eerste traject is gekozen voor baggerwerkzaamheden bij de kern van het dorp Esch. Later volgen andere plekken. Het hele werk beslaat een lengte van tien kilometer. In totaal schat het Waterschap dat er 46.000 kubieke meter vervuild slib uitgehaald wordt, dat veroorzaakt is door met name de leer- en textiel fabrieken in Tilburg en Oisterwijk. Het gaat vooral om chroom in de bodem. Schoon zand wordt teruggebracht in de rivier.

September

Dongevallei in trek als broedplaats met de kraakeend als nieuwkomer

De Dongevallei in stadsdeel Reeshof blijkt een goede broedplaats voor vogels. Leden van de vogelwerkgroep KNNV Tilburg telden dit jaar 41 verschillende vogelsoorten in 173 territoria. Ad Kolen en Richard Smulders constateerden afgelopen broedseizoen nog enkele opvallende zaken; de kraakeend broedt voor het eerst in het gebied. De ijsvogel wordt een vaste gast ondanks enkele koude winters. Ook de nijlgans lijkt zich definitief thuis te voelen in de vallei. Verder broeden Canadese gans, tuinfluiter, zwartkop en ekster er steeds vaker en zijn de meerkoeten er talrijk. Ook het van de op de grond broedende fitissen werden 14 broedsels geteld. Met de oeverzwaluw blijft het moeizaam gaan.

September

Laatste loodjes voor landinrichting De Hilver

Tussen Biest-Houtakker en Haghorst is een stuw in de Reusel geplaatst. De werkzaamheden zijn onderdeel van de laatste loodjes van de landinrichting De Hilver. Sinds januari 2010 wordt er aan gewerkt. Nu is men toe aan de grote klussen, de aanleg van stuwen en vistrappen. De Hilver beslaat een gebied van 8100 ha langs het riviertje de Reusel. Er zijn stuwen nodig om het water in de winter vast te kunnen houden. Nieuw is dat de stuwen worden gecombineerd met vistrappen, zodat de vissen zelf hun weg door de Reusel kunnen zoeken. Als alles volgens plan verloopt is het werk in november klaar.

September

Natuurcompensatieplan is je reinste flauwekul

Het voorstel van CDA-Kamerlid Ger Koopmans om schade door aantasting van natuur en landschap alleen nog te compenseren ter versterking van grote natuurgebieden, is 'je reinste flauwekul'. "Schade door ingrepen in de natuur hoort te worden hersteld in de buurt van de aantasting en niet ergens op de Veluwe" verwerpt directeur van Brabants Landschap Jan Baan het plan. Door alleen nog te compenseren in al bestaande natuurgebieden, krijg je volgens Koopmans betere natuur. "In plaats van her en der nieuwe kleine gebieden te maken, zoals nu het geval is, kun je het geld beter besteden in de goede en mooie gebieden van Nederland." Koopmans wil hiermee naar eigen zeggen de impasse doorbreken in de onderhandelingen tussen zijn partijgenoot Henk Bleker en de provincies over de korting van 600 miljoen euro die Bleker namens het kabinet doorvoert op de uitgaven

voor natuur. Baan: "Hou op met dit soort spiegelgevechten die niets oplossen". Dat de gesprekken tussen Bleker en de provincies muurvast zitten komt volgens Baan door de eis van de staatssecretaris dat gronden die voor natuurontwikkeling zijn aangeschaft weer verkocht moeten worden. "Ook de boeren willen dergelijke kapitaalvernietiging niet", zegt hij. De provincies weigeren de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor het door Bleker uitgekilde natuurbeleid. "Wij gaan in Brabant de ecologische hoofdstructuur niet verkleinen", wijst Baan op de brede maatschappelijke overeenstemming voor behoud van de provinciale groene ruggegraat.

September

De natuur in Tilburg is vogelvrij

"We hebben er drieënhalve jaar op aangedrongen. Maar na al die tijd heeft de gemeente Tilburg nog altijd geen visie op hoe ze wil omgaan met de natuur die er nog is in de stad. En als die ontbreekt, gaat alles eraan. Dan is de natuur vogelvrij." Het IVN, bij monde van bioloog Henk Moller Pillot, zegt het zat te zijn. "Het hoofddoel waarvoor het IVN er in zat, wordt maar niet bereikt: verzekeren dat mensen in hun directe leefomgeving nog met natuur in contact kunnen komen. Over natuur gaat het niet meer alleen visueel groen is nog een onderwerp. Er komen steeds minder plekken in de stad waar allerlei planten zich nog kunnen ontwikkelen of dieren zich kunnen vestigen".

September

Nesttoren zwaluwen langs Moergestelse T31

De nesttoren die IVN Oisterwijk en de vogelwerkgroep Midden-Brabant in Moergestel willen plaatsen komt aan de Akkerweg. De vogelwerkgroep en IVN ontwikkelden het plan voor

de tien meter hoge biodiversiteitoren vanuit het idee dat er steeds minder nestgelegenheden is voor huis- en gierzwaluwen. In de toren kunnen straks ook vleermuizen en verschillende insecten terecht. De grond op de locatie is eigendom van de gemeente Oisterwijk. "Het is bij een weijtje met een paardenstal. Daarbij komt ook nog een plas/drasgebied, zodat het vandalismebestendiger wordt."

Het project heeft ook een educatieve waarde. Scholieren uit Moergestel kunnen betrokken worden bij beheer en onderhoud van de zwaluwtil, wat voor het gemeentebestuur een reden was om in te stemmen met het project. De bedoeling is dat de biodiversiteitoren voor het nieuwe seizoen gerealiseerd is.

November

Verjagen van roeken bij Tilburgsebaan stopt

De vogels van valkenier Christ van Vugt komen niet meer in actie aan de Tilburgsebaan in Gilze. De gemeente stopt daar met het verjagen van roeken. De gemeente kreeg in 2009 een ontheffing van de Flora- en Faunawet om de beschermde vogelsoort gedurende vijf jaren te mogen verjagen binnen de bebouwde kom. Doel was de roekenkolonie naar het buitengebied te verplaatsen. In het bosperceeltje aan de Tilburgsebaan mislukte dat omdat de roeken het perceeltje beschouwen als het verlengde van een bosje in het buitengebied. Daar mag de gemeente de dieren niet verjagen, waardoor het verjagen aan de Tilburgsebaan geen effect heeft voor de langere termijn. De overlast aan de Tilburgsebaan nam toe nadat de gemeente begin 2009 de roeken had verjaagd uit het Gilzer Mollebos, de Nerhovensestraat en Kerkstraat in Gilze en bij de kerk in Hulst. De valkenier verjaagde daar de vogels en een boomverzorger verwijderde de nesten. Een geluidsinstallatie verspreidde angstkreten van roeken.

November

Essche Stroom vergt de nodige baggeretijd

Men zal alle zeilen bij moeten zetten om de baggerklus

in de Essche Stroom voor eind februari te klaren. Dan moet het werk klaar zijn omdat er vanwege de Flora- en Faunawet na februari niet meer aan gewerkt kan worden. Dan begint het broedseizoen van de vogels en de paaitijd van de vissen.

De sanering is nodig omdat het riviertje vanaf de industriële revolutie tot eind jaren zestig is verontreinigd met vooral chroom, afkomstig van de textiel- en leerfabrieken in Oisterwijk en Tilburg. Na de sanering worden de oevers hier en daar versmald en natuurvriendelijk ingericht.

November

Brabants Landschap schuift miljoenenclaim naar Bleker

Brabants Landschap stelt het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie juridisch aansprakelijk voor het geval de stichting alsnog moet gaan betalen voor de natuurgronden die zij het afgelopen 40 jaren van de overheid in eigendom heeft gekregen. Dat doet deze natuurbeheerder volgens directeur/rentmeester Jan Baan samen met andere provinciale landschappen en Natuurmonumenten, om zich in te dekken tegen de mogelijk enorme financiële consequenties van een recente uitspraak van de Europese Commissie. Brussel beschouwt natuurbeherende instanties als ondernemingen, die zijn onderworpen aan de Europese beperkingen voor staatssteun. Het bezit van met gemeenschapsgeld gekochte natuurgebieden en landbouwgronden voor natuurontwikkeling zonder daar iets voor te hebben betaald, is daar zeker in strijd mee. Het gaat om honderd miljoenen euro's. Baan vindt dat Brussel geen rekening houdt met de bijzondere positie van Brabants Landschap en Natuurmonumenten die zonder winstoogmerk een maatschappelijk nuttige taak uitvoeren. Een groep particuliere landgoedeigenaren onder aanvoering van de Hoge Veluwe heeft bij de

Europese Commissie een klacht tegen Nederland ingediend wegens ongeoorloofde staatssteun. Het provinciebestuur van Brabant houdt er ernstig rekening mee dat het de opdracht zal krijgen uit Brussel om de uitgekeerde subsidies met rente terug te vorderen van de twee natuurbeheerders. Het overweegt samen met andere provincies het ondernemingsbesluit van de Europese Commissie aan te vechten.

November

Nieuwe kans voor edelhert in Brabant

Gedeputeerde Johan van den Hout wil in het Groene Woud rond Boxtel meewerken aan herintroductie van het edelhert. Het dier komt alleen voor op de Veluwe, de Oostvaardersplassen en sinds kort in het Limburgse Weerterbos.

De voormalige Boxtelse wethouder duurzaamheid Ger van den Oetelaar bekijkt in opdracht van BL de mogelijkheden voor het edelhert in het Groene Woud. Deze grote grazer stond symbool voor de natuurontwikkeling in dit landschapspark tussen Tilburg, Den Bosch en Eindhoven. Met dat doel werd over de snelweg A2 tussen Liempde en Best een brede natuurbrug gebouwd.